

²⁰⁵ Ἐὰν δὲ πρῶτης εἰδῶς διαφόροις ὑποκίσθαι τέλει τὸν ἀγρὸν, ἐν τῇ ὡνῆ μόνον τὸ ἐν ἐκφωνήσῃ, καὶ ἐπαγωγῇ, εἴ τι ἐστὶν ἐπικείμενον τῷ ἀγρῷ δημοσίῳ ἢ ἐμφύτευμα ἢ τέλεισμα ἢ ὑπὲρ ὁδοστρωσίας, τοῦτο δίδονται τὸν ἀγοραστὴν, ἐνέχεται τῇ ἀγωγῇ²⁰⁶) διὰ τὸν δόλον.

Εἰ²⁰⁷) δὲ ἐπίτροπος ἦν ὁ τοῦτο ποιήσας ἐν ὀφθαλμικῇ πράξει, εἰ μὲν αὐτὸς ἐπώλησεν, ἐνέχεται· εἰ δὲ τῷ ἀνήβῳ πωλοῦντι συνήνεσεν, ὁ μὲν ἀνήβος εἰς ὃ γέγονεν εὐπορώτερος ἐνέχεται, ὁ δὲ ἐπίτροπος εἰς τὰ λοιπὰ διηλεκῶς. Τὸ γὰρ κατὰ δόλον αὐτοῦ γεγονὸς οὐ μεταβαίνει μετὰ τὴν ἡβην εἰς τὸν ἀνήβον.

²⁰⁸ Ἐὰν πεπερωμένων ὄντων [τῶν] καρπῶν ὁ ἀγρὸς πρῶτῃ, τῷ ἀγοραστῇ ἀρμόζουσι· τῶν δὲ μισθωθέντων ἀγρῶν καὶ οἰκῶν τὰ τέλη ὁ μισθώσας λαμβάνει καὶ τὰ ἐνοίκια, εἰ μὴ τὸ ἐναντίον συμφωνηθῇ.

²⁰⁹ Ἡ κατὰ τοῦ ἀγοραστοῦ ἀγωγῇ ἀρμόζει τῷ πρῶτῃ, μεθοδεύουσα τὸ συμφωνηθὲν τίμημα καὶ τοὺς μετὰ παράδοσιν τόκους.

Κὰν²¹⁰) κατὰ παράκλησιν παρεδόθη· μόνον γὰρ ζητοῦμεν, εἰ εὐχέρειαν ἔσχεν ὁ ἀγοραστὴς λαβεῖν τοὺς καρποὺς, οὐς λαμβάνει ὁ πρῶτης.

Καὶ²¹¹) τὰ περὶ τὸ πρῶτον δαπανηθέντα, τυχὸν εἰς ἀνόρθωσιν οἴκου ἢ ἐπιμέλειαν οἰκίτου νοσοῦντος ἢ ἐπιστήμην, ἕτινα πιθανὸν ἦν βούλεσθαι τὸν ἀγοραστὴν δαπανηθῆναι· καὶ τὰ εἰς ταφὴν τοῦ τελευτήσαντος δούλον ἕνευ ῥαθυμίας τοῦ πρῶτου.

Καὶ²¹²) εἰ ἐὰν συνίδοξεν ἐν τῷ πιπράσκῳ, ὑπεύθυνον δοθῆναι παρὰ τοῦ ἀγοραστοῦ εὐπορώτερον.

²¹³ Ἡ συμφωνηθῇ, ὥστε τοῦ ἀγοραστοῦ πλείονος τὸ πρῶτον πωλοῦντος παρῶσθαι τῷ πρῶτῃ τοῦ περιττοῦ μοῖραν· κὰν ὁ κληρονόμος τοῦ ἀγοραστοῦ πλείονος πωλήσῃ.

²¹⁴ Ἐὰν συμφωνηθῇ δοῦναι τὸν ἀγοραστὴν τὸ διπλοῦν, εἰ μὴ ἐντὸς προθεσμίας καταβάλῃ τὸ τίμημα, τὸ ὑπὲρ τὸν νόμιμον τόκον οὐκ ἔθόεται.

Τοῦ²¹⁵) πρῶτου ἢ ληγατευθέντος οἴκου ἐστὶν, ἕτινα ἢ ὡς μέρος αὐτοῦ ἐστὶν ἢ δι' αὐτὸν γέγονεν.

²¹⁶ Ὡς τοῦ φρέατος σκέπασμα.

Καὶ²¹⁷) αἱ δεξιμεναὶ καὶ οἱ λουτήρες καὶ οἱ ἡνωμένοι τοῖς ἀναβούτοις σωλήνες, εἰ καὶ πόρῳ τῆς οἰκίας ἐκτείνονται, καὶ οἱ κανάλιοι. οἱ δὲ ἐν ταῖς πύλαις ἰχθυῖες οὐκ εἰσὶ τοῦ οἴκου ἢ τοῦ ἀγροῦ.

²¹⁸ Ὡς περὶ μὴδὲ τὰ λοιπὰ ζῶα.

Καὶ²¹⁹) ὅτι οὐδὲν ἐστὶ τοῦ ἀγροῦ, ὃ μὴ ἦν ἡνωτὰ τῇ γῆ. πολλὰ δὲ ἐστὶ τοῦ οἴκου μὴ ἡνωμένα αὐτῷ· οἶον μοχλοὶ, κλεῖς, κλεῖθρα. εἰσὶ τινι κατορωρυγμένα, καὶ ὁμοῦς οὐκ εἰσὶ τοῦ ἀγροῦ ἢ τοῦ ἐποικίου²²⁰)· ὡς τὰ οἰνηρὰ σκευὴ καὶ ὁ μάδης²²¹). ταῦτα γὰρ τῆς ἐξοπλίσεώς ἐστι.

Si venditor sciens diversis tributis fundum esse *L. 13. §. 6.* obligatum, in emptione duntaxat unum deberi dixerit, *D. XIX. 1.* et adiecerit, si quod huius fundi nomine tributum aut vectigal aut indictionem aut ad viae refectionem praestare oportet, id emptorem dare, tenetur actione propter dolum.

Si vero tutor erat, qui hoc fecit in venditione *§. 7.* rei pupillaris, si quidem ipse vendidit, tenetur: si vero pupillo vendenti auctor fuit, pupillus quidem in quantum locupletior factus est tenetur, tutor autem in residuum perpetuo. Nam quod ipsius dolo factum est, post pubertatem in pupillum non transfertur.

Si maturis fructibus fundus venditus sit, fructus emtori competunt: pensiones autem agrorum et aedificiorum locatorum percipit locator, nisi contrarium convenerit. *§. 10. 11.*

Venditi actio venditori competit, eaque pretium, de quo convenit, et usurae post traditionem petuntur. *§. 19. 20.*

Tametsi precario res tradita sit: hoc enim solum *§. 21.* spectamus, an facultatem habuerit emptor fructus percipiendi, quos venditor percipit.

Item ad consequendos sumtus, qui in re facti *§. 22.* sunt, puta in aedibus instaurandis vel in aegri serviturationem vel in disciplinam, quos verisimile erat etiam emptorem velle impendi: et in funus servi sine culpa venditoris mortui.

Item si convenerit, quum res veniret, ut reus ab *§. 23.* emptore locupletior detur.

Vel si convenerit, ut si pluris emptor rem venderet, eius, quod amplius numeratum esset, partem venditori praestaret: etiamsi heres emptoris rem pluris vendiderit. *§. 24.*

Si convenerit, ut duplum praestaret emptor, nisi *§. 26.* ad diem certum pretium solvisset, quod usuram legitimam excedit, non valet.

Aedium distractarum vel legatarum ea sunt, quae *§. 31.* quasi pars earum sunt vel propter ipsas facta sunt.

XIV. Veluti operculum putei.

L. 14. D. eod. L. 15. D. eod.

XV. Et lacus et labra et iunctae salientibus fistulae, quamvis longe ab aedificio porrigantur, et canales. Pisces autem, qui sunt in piscinis, non sunt aedium vel fundi.

XVI. Sicuti neque animalia caetera.

L. 16. D. eod. L. 17. pr. D. eod.

XVII. Item fundi nihil est, nisi quod terrae affixum est. Aedium vero multa sunt, quae non sunt eis affixa: puta serae, claves, claustra. Quaedam defossa sunt, nec tamen fundi sunt aut villae: veluti vasa vinaria et torcular. Nam haec instrumenti sunt.

205) Syn. p. 199. Praefigit καὶ ἔτι.

206) Syn. in margine glossam habet: τῇ ἐξ ἔμπρο.

207) Syn. p. 199.

208) Schol. h. III. 435 *Fabr.* apud *Heimb.* II p. 704.

209) Syn. p. 200, ubi incipit καὶ ὅτι.

210) Syn. p. 200.

211) Syn. p. 200.

212) Syn. p. 200.

213) Syn. p. 200.

214) Syn. p. 200.

215) Syn. p. 200.

216) Syn. p. 200.

217) Syn. p. 200.

218) Syn. p. 200.

219) Syn. p. 200.

220) Syn. glossam addit: ἐποικίον ἐστὶν ἢ ἐν τῷ ἀγρῷ οἶκία, i. e. villa est domus in agro.

221) Syn. hic scholium habet: ξύλον πιέζον καὶ θλίβον τὰς σταφυλάς· ξύλον μέγιστον ἐπιτιθέμενον ταῖς ἐλαιαῖς καὶ ταῖς σταφυλαῖς, εἰς τὸ ἐπιέζεσθαι τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον. (Torcular lignum est, quo premuntur et torquentur uvae: lignum maximum, quod olearum fructibus et uvis imponitur, ut oleum et vinum exprimat.)

- L. 17. §. 1. Καὶ²²²⁾ ὁ οἶνος καὶ οἱ ληρθεῖντες καρποὶ οὐκ
D. XIX. 1. εἰσὶ τοῦ ἐποικίου.
- L. 22. Εἰ²²³⁾ καὶ μὴ περὶ τὸ μέτρον, ἀλλὰ καὶ²²⁴⁾ περὶ
D. eod. τὴν ποιότητα ψεύσεται ὁ πρῶτης, ἐνέχεται. τυχὸν
γὰρ ὁ ζευγῶν ἐργασίας οὐσης εἶπεν, ἔξ αὐτῶν ἀμπε-
λῶν εἶναι ἢ ζευγῶν ἐργασίας, μὴ οὐσης τοσαύτης.
- L. 23. Ἐὰν²²⁵⁾ πωλήσας δοῦλον μετὰ τοῦ πεκουλίου
D. eod. ἐλευθερώσω αὐτὸν, ἐνέχομαι καὶ ἐπὶ τοῖς ἐπικτηθείσι
τῷ ἐλευθερωθέντι, εἴγε μὴ ἐλευθερωθέντος αὐτοῦ
προσεπορίζοντο τῷ ἀγοραστῇ. ἀσφαλίζομαι δὲ, ὡς
εἰ τι λάβω ἐκ τῆς τοῦ ἀπελευθεροῦ κληρονομίας,
ἀποκαθίστημι τῷ ἀγοραστῇ.
- L. 29. Ἐὰν²²⁶⁾ ἐν ἀγνοίᾳ παρὰ τοῦ κληρονόμου ἀγοράσω
D. eod. τὸ ληγατεθέν μοι ὑπὸ αἵρεσιν, διὰ τῆς κατὰ τοῦ
πρώτου ἀγωγῆς τὴν τιμὴν λαμβάνω.
- L. 30. pr. Ἐὰν²²⁷⁾ δοῦλον μετὰ τοῦ πεκουλίου πωλήσω σοι,
D. eod. καὶ πρὸ παραδόσεως κλέψῃ τι παρ' ἐμοῦ, ἰδίῳ δι-
καίῳ μειοῦται τὸ πεκούλιον. εἰ δὲ καὶ δεδωκὸς ἐντυχόν
σοι τὸ πεκούλιον, ἀναλαμβάνω. εἰ δὲ μετὰ τὸ παρα-
δοθῆναι τὸν δοῦλον²²⁸⁾ ἢ κλοπῇ γέγονεν, οὐκ ἔχω
κατὰ σοῦ, εἰ μὴ εἰς ὃ τὸ πεκούλιον ἐκ τῆς κλοπῆς
ἠῤῥήθη. εἰ μὲντοι τοὺς νομίμους ἀγνοῶν κλοπι-
μαίους ἀφέλης αὐτοὺς ὡς πεκουλιάρχους καὶ δαπα-
νήσεις, ἐνέχη μοι.
- §. 1. Ὅ²²⁹⁾ ἐν εἰδήσει τῷ ἀγνοοῦντι πιπρῶστων ἀλ-
λότριον, καὶ πρὸ ἐκνικήσεως ἐνάγεται τῇ περὶ τῆς
πράσεως ἀγωγῇ εἰς ὃ διαφέρει τῷ ἀγοραστῇ αὐτοῦ
εἶναι τὸ πρῶγμα· καὶ μάλιστα εἰ βούλεται ὁ ἀγορα-
στής ἐλευθερώσαι ἢ ἐνεχυρώσαι τὸ ἀγορασθέν. ὁ δὲ
μὴ ἐν εἰδήσει πωλῶν ἀλλότριον οὐκ ἐνέχεται ἐπὶ τῷ
ποιῆσαι δεσπότην τὸν ἀγοραστήν, ἀλλ' ἐπὶ τῷ ἐξείναι
αὐτό²³⁰⁾ ἔχειν.
- L. 38. pr. Πωλῶν²³¹⁾ δοῦλον εἶπον αὐτὸν ἔχειν πεκούλιον
D. eod. δέκα νομισμάτων. εἰ μὲν ἥτιόν ἐστιν, ἀναπληρῶ τὰ
δέκα νομισμάτα· εἰ δὲ πλέον ἔχει, τὸ πᾶν ὁ ἀγορα-
στής λαμβάνει, εἰ μὴ ἔδοξε μόνον τῶν δέκα λαβεῖν
αὐτόν.
- L. 49. §. 1. Εἰ²³²⁾ καὶ μετὰ ὑπέρθεσιν καταβληθῆναι τὸ κεφάλαιον,
D. eod. οὐκ ἀπαιτεῖται τόκος. οὐ γὰρ ἐστὶν ὑπὸ ἐνο-
χίῳ, ἀλλ' ὄφρικίῳ τοῦ δικαστοῦ δίδεται.
- L. 1. Ὅ²³³⁾ πρῶτης κατὰ τοῦ ἀγοραστοῦ τὴν περὶ τοῦ
C. IV. 49. τιμήματος ἀγωγὴν κινεῖ. τὴν γὰρ περὶ τοῦ πράγμα-
τος ἀγωγὴν μετὰ τὴν τοῦ πράγματος παράδοσιν ἔχειν
οὐ δύναται.
- L. 5. Ὅ²³⁴⁾ ἀγοραστής ἀπὸ καιροῦ τῆς παραδόσεως τοῦ
C. eod. πράγματος καὶ τόκους χρεωστῆ τοῦ τιμήματος.
- L. 7. Ὅ²³⁵⁾ πωλήσας δούλους, καὶ λαβὼν τὸ τίμημα
C. eod. ἐκ τοῦ πεκουλίου αὐτῶν τῶν δούλων, οὐκ ἔδοξε τί-
μημα λαμβάνειν, ὡς τὰ ἴδια δεξάμενος, καὶ ἔχει
ἀπέραον τὴν τοῦ τιμήματος ἀγωγὴν.
- L. 9. Ἐὰν²³⁶⁾ ὁ πρῶτης ἐλάττονα εἶπε τὴν τοῦ ἀγροῦ
C. eod. συντελείαν, εἴτε εἰδὼς εἴτε ἀγνοῶν, ἐνάγεται παρὰ
τοῦ ἀγοραστοῦ εἰς τοσοῦτον, ὅσον ἡμελλεν ἐλάττονος
τὸ πρῶγμα ἀγοράζειν, εἴπερ ἠπίστατο τὸ μέτρον τῆς
συντελείας καὶ μὴ ἠγνόει ὁ ἀγοραστής. εἰ δὲ ἐπιστά-
μενος τὸ μέτρον ἠγόρασεν, οὐδεμίαν ἔχει ἀγωγὴν.

Et vinum et fructus percepti non sunt villae.

XXII. Etsi non in modo, sed in qualitate venditor mentitus sit, tenetur. Nam forte quum centum essent iugera, inter ea vineam quinquaginta iugerum dixit, quum tanta non esset.

XXIII. Si servum, quem cum peculio vendidi, manumisero, teneor et eorum nomine, quae postea manumissus acquisivit, siquidem ea acquisiturus fuisset emtor, si manumissus non esset. Caveo autem, si quid ex hereditate liberti consequutus fuero, me id emtori restitutum.

XXIX. Si ab herede ignorans rem mihi sub conditione legatam emero, actione ex emto pretium consequor.

XXX. Si servum cum peculio tibi vendidero, isque ante traditionem furtum mihi fecerit, ipso iure peculium minuitur. Quodsi forte iam peculium tibi tradiderim, id recipio. Sin post traditionem servi furtum acciderit, actionem adversus te non habeo, nisi quatenus peculium furto auctum est. Quodsi tu nummos istos ignorans furtivos esse quasi peculiares ademeris et consumseris, mihi teneris.

Qui sciens ignoranti rem alienam vendit, etiam priusquam evincatur, ex emto convenitur in id quanti emtoris interest rem eius esse factam: maxime si velit emtor manumittere vel pignorare quod emit. Qui vero ignorans rem alienam vendit, non tenetur, ut emtorem dominum faciat, sed ut ei habere liceat.

XXXVIII. Quum servum venderem, dixi eum habere peculium decem aureorum. Si minus est, decem aureos repleo: si plus habet, totum emtor accipit, nisi convenerit, ut decem duntaxat acciperet.

XLIX. Licet post moram sors soluta sit, usurae non petuntur. Non enim sunt in obligatione, sed officio iudicis praestantur.

LI. Venditor adversus emtorem actionem de pretio instituit. Nam in rem actionem post rei traditionem habere non potest.

LX. Emtor a tempore traditione rei et usuras pretii debet.

LXII. Qui servos distraxit, ac pretium ex ipsorum servorum peculio solutum accepit, non videtur pretium accepisse, quum suum receperit, et integram pretii actionem habet.

LXIV. Si venditor minorem praedii capitationem, sive sciens sive ignorans, dixit, in tantum ab emtore convenitur, quanto rem minoris emturus erat, si capitationis modum scisset emtor nec ignorasset. Si autem modum sciens emit, nullam habet actionem.

222) Syn. p. 200.

223) Syn. p. 200.

224) Καὶ delendum est.

225) Syn. p. 200, ubi praefigitur ὅτι.

226) Syn. p. 201.

227) Syn. p. 201.

228) Syn. τοῦ δοῦλου.

229) Syn. p. 201, ubi praecedat καὶ ὅτι.

230) Malim αὐτῷ.

231) Syn. p. 201.

232) Syn. p. 201.

233) Syn. p. 201.

234) Syn. p. 201.

235) Syn. p. 201.

236) Syn. p. 201.

Ὁ²³⁷) ἀγοραστῆς ἀδίκως ἀποσπασθεὶς ἐξ αὐτοῦ τοῦ προθέτου πρᾶγματος οὐδεμίαν ἀγωγὴν ἔχει κατὰ τοῦ πρώτου.

Ὁ²³⁸) μὲν ἐν εἰδήσει ἀλλότριον ἀγοράσας οὐδέποτε αὐτοῦ γίνεται δεσπότης. ὁ δὲ ἐν ἀγνοίᾳ ἀγοράσας αὐτὸς μὲν διὰ χρήσεως κυριεύει, λοιπὸν δὲ ὁ πεπρακὼς αὐτὸ κατέχεται τῷ δεσπότη.

Ἐὰν²³⁹) ὁ ἀνὴρ πωλήσῃ πρᾶγμα τῇ γυναικὶ διαφέρον²⁴⁰), καὶ τὰ μάλιστα κατὰ ἀπάτην ἢ γυνὴ μὴ²⁴¹) συναίνεσασα²⁴²) σφραγίσῃ τὸ τῆς ἀγοραστῆς συμβόλαιον, οὐδὲν ἐντεῦθεν ὑπομένει πρόνομιμα, ἀλλὰ λοιπὸν δέεται²⁴³) ὁ ἀγοραστῆς ἢ τῆς διὰ τῆς χρήσεως κυριότητος²⁴⁴) ἢ χρονίας παραγραφῆς.²⁴⁵)

Ὁ²⁴⁶) κοινῶς οὐ καλῶς πωλεῖ τέλειον ὄλον²⁴⁷) πρᾶγμα. δύναται γὰρ ὁ ἕτερος κοινῶς μηδέπω γενομένου δεσπότη τοῦ ἀγοραστοῦ διὰ χρήσεως ἢ χρονίας παραγραφῆς κινήσαι τὴν ἐπὶ τῷ πράγματι ἀγωγὴν.

Ὁ²⁴⁸) δημόσιος τὸ ἐπίκαιρον πρᾶγμα πωλήσας δεσπότην ἐξ ὀλοκλήρου ποιεῖ τὸν ἀγοραστήν. καὶ γὰρ τὸ πάντῃ²⁴⁹) ἀλλότριον πωλήσῃ, ὡς ἐν τοῖς ἰστικτοῦτοις ἔγνωσ, δεσπότην μὲν ποιεῖ τὸν ἀγοραστήν, ἐνάγεται δὲ αὐτὸς παρὰ τοῦ λέγοντος ἔχειν δίκαιον δεσποτείας ἢ ὑποθήκης ἐπὶ τούτῳ τῷ πράγματι, τετρατείας ἐντὸς δηλονότι. τὸ δὲ περιελθεῖν εἰς τὸν δημόσιον τὸ τίμημα τοῦ προθέτου ἀλλοτρίου πρᾶγματος οὐ βεβαιοῖ τὴν πρᾶσιν. τότε γὰρ ἔχει τὸ πρόνομιον ὁ δημόσιος, ὅτε ἰδικῶς αὐτὸ τὸ πρᾶγμα πωλήσει.

Ὁ²⁵⁰) κοινῶς τέλειον μὲν τὸ πρᾶγμα οὐ δύναται ἐκποιεῖν· ἐὰν δὲ ἐκποιήσῃ, ὁ ἕτερος κοινῶς τὸ ἴδιον μέρος μόνον ἐκδικεῖ, οὐ μὴν καὶ τὸ τοῦ πεπρακότες, καὶ στρατιώτης εἴη.

ΤΙΤΛΟΣ Θ'.

Περὶ πρᾶγματος ὑπὸ διατίμησιν δεδομένου τινὲ ἐν πράσει²⁵¹).

Ὅτε²⁵²) διαπωλῆσαι δοθῆῃ τινὶ ὑπὸ διατίμησιν πρᾶγμα, χωρὶ τῇ περὶ τῆς διατιμήσεως συμφωνίᾳ²⁵³), ἥτις ἀρμόζει, ὁσάκις ἀγωγῆς δεδομένης ἀμφιβάλλεται τὸ ὄνομα τοῦ συναλλάγματος. πολιτικὸν γὰρ καὶ καλῇ πίστει ἕπεται²⁵⁴) συνάλλαγμα, διὸ καὶ πάντα τὰ τῶν καλῇ πίστει ἀγωγῶν ἐναυθὰ τραχτάζονται. ἢ δὲ διατίμησις ποιεῖ τὸν κίνδυνον τοῦ λαμβάνοντος, καὶ χρειοσιεῖ ἀποδοῦναι τὸ πρᾶγμα ἀκέραιον ἢ τὸ συμφωνηθέν τίμημα.

LXXII. Emtor, qui iniuste re vendita expulsus est, nullam adversus venditorem actionem habet. L. 17. C. IV. 49.

LXXIII. Qui sciens rem alienam emit, nunquam fit eius dominus. Qui autem ignorans emit, ipse quidem usucapit, de caetero autem is, qui rem vendidit, domino tenetur. L. 1. C. IV. 51.

LXXIV. Si maritus rem distraxerit, quae uxoris erat, etiamsi per fraudem mulier, licet non consenserit, emtionis instrumentum signaverit, nullum inde praecidium sustinet, sed adhuc emtori opus est vel usucapione vel longi temporis praescriptione. L. 2. C. eod.

LXXX. Socius totam rem non recte vendit. Nam alter socius, si emtor necdum dominus usucapione vel longi temporis praescriptione factus est, in rem agere potest. L. 1. C. IV. 52.

LXXXI. Fiscus, qui rem communem distraxit, emtorem in solidum dominum facit. Quamvis enim rem prorsus alienam vendiderit, ut in Institutionibus didicisti, dominum quidem emtorem facit, sed convenitur ipse ab eo, qui ius domini vel hypothecae in illa re habere se dicit, scilicet intra quadriennium. Quod autem rei alienae venditae pretium ad fiscum pervenerit, id venditionem firmam non facit. Tunc enim hoc privilegium fiscus habet, quum ipse specialiter rem distrahit. L. 2. C. eod.

LXXXIII. Socius rem totam alienare non potest: si tamen alienaverit, alter socius partem duntaxat suam vindicat, non etiam venditoris, etiamsi miles sit. L. 4. C. eod.

TITULUS IX.

De re, quae aestimata ad vendendum alicui data est.

I. Quum res aestimata vendenda alicui datur, Iocus est conventioni de aestimato, quae competit, quoties data actione de nomine contractus ambigitur. Nam civilis et bonae fidei contractus subest, quamobrem et omnia, quae in bonae fidei iudiciis, hic tractantur. Aestimatio autem periculum facit accipientis, isque rem integram reddere debet vel aestimationem, de qua convenit. L. 1. D. XIX. 3.

237) Syn. p. 201.
238) Syn. p. 202.
239) Syn. p. 202.
240) Syn. addit scholium: Μη ὄν προικιμαῖον ἀδιατηρητον. (Non dotalem inaestimatum.)
241) Syn. ἢ habet pro μη.
242) Syn. habet scholium: Ἐλ γὰρ συνήρεσεν, ἔδωται ἢ πρᾶσις, εἰ μὴ εἴη προικιμαῖος ἢ ὁ ἀγρός. τυχὸν γὰρ ἠπάτησεν αὐτὴν εἰπὼν ἕτερον εἶναι τὸν χροτήν, καὶ οὕτως ἐπεσοράσασεν ἢ γυνή. (Nam si consentit, rata est venditio, nisi fundus dotalis fuerit. Fortasse enim decepit eam, quum diceret, aliam chartam esse, atque ita mulier signavit.)
243) In Syn. scholium est: Μετὰ τὴν λύσιν τοῦ γάμου, ἢ τὴν τοῦ ἀνδρός ἀπορίαν. (Solutio matrimonii, vel marito ad inopiam redacto.)
244) Syn. glossam habet: Ἐπὶ τῶν κινητῶν. (In rebus mobilibus.)

245) Syn. addit glossam: Ἐπὶ τῶν ἀκινήτων. (In rebus immobilibus.)
246) Syn. p. 202.
247) Abundat.
248) Syn. p. 202.
249) Syn. τῷ παντί. Meliora ex Tipucito Heimb. dedit.
250) Syn. p. 202. Idem locus occurrit in Syn. p. 152, ubi initio aliter habet. Sed nostra lectio a Tipucito firmatur.
251) Sic Heimb. ex indice Coislino et Tipucito.
252) Syn. p. 202.
253) Syn. ὑπέσθη.
254) Huc pertinet in Syn. scholium: Τῇ προαισθητικῶς βέβησιν, τῇ λεγομένη ἀστυματορία. εἰ γὰρ καὶ μισθὸς ὁρίσθη, οὐκ ἀμείβεται τὸ τοιοῦτον συνάλλαγμα, οὐδὲ εἰς ἐμπίστον ἢ μισθῶν πίπτει. (Videlicet praescriptis verbis, quae aestimatoria dicitur. Quamvis enim merces constituta sit, non tamen huiusmodi contractus mutatur, nec in emtionem aut locationem cadit.)

ΤΙΤΛΟΣ Ι΄.

Περὶ ἀγορανόμου²⁵⁵) παραγγελίας, καὶ περὶ ἀναδοτέου πράγματος, καὶ περὶ ἀναλύσεως πράξεως καὶ ἥττονος τιμῆς διδομένης.²⁵⁶)

L.1. pr. §.1. D. XXI. 1. Ὁ²⁵⁷) παρὼν τίτλος διαλαμβάνει περὶ τῶν πραγμάτων κινήτων τε καὶ ἀκινήτων. φησὶ γὰρ, ἀφίλειν τὸν πρῶτον προλέγειν τὰ πάθη καὶ τὰ αἴτια τοῦ δούλου, καὶ εἰ φησὶς ἔστιν ἢ ἄμβος ἔστιν ἢ ἐνοχῆ ὑπόκειται ἢ κεφαλικόν τι ἤμαρτεν ἢ πρὸς ἐπιβουλήν ἑαυτοῦ τι πέπραχεν ἢ καὶ ἄλλοθεν εἰς κινήσιον²⁵⁸) ἐπὶ τῷ θηρομαχῆσαι. ταῦτα δὲ μὴ λέγων ἢ περὶ τὰ λεγόμενα ψευδόμενος εἰς τὸ διαφέρειν²⁵⁹) ὑπόκειται, καὶ λαμβάνει τὸν δούλον, καὶ εἴ τι μετὰ τὸ παραδοθῆναι τῷ ἀγοραστῇ γέγονε χείρων ὁ δούλος ἐκ σπουδῆς τοῦ ἀγοραστοῦ²⁶⁰) καὶ τῆς φαρμίας αὐτοῦ καὶ τοῦ φροντιστοῦ, καὶ τὰ μετὰ τὴν πρῶτον ἐξ αὐτοῦ γεννηθέντα ἢ δι' αὐτοῦ προσπορισθέντα, καὶ τὸν πρῶτον ὡς εἰκὸς αὐτῷ πηρασκομένῳ, καὶ τοὺς ἐξ αὐτοῦ ληφθέντας καρπούς²⁶¹). ἀναλαμβάνει δὲ καὶ αὐτὸς²⁶²) τὰς ὡς εἰκὸς παρ' αὐτοῦ δοθείσας προσθήκας.²⁶³)

§. 2. Ὁ²⁶⁴) ἐν εἰδήσει κατὰ δόλον παρὰ ταῦτα πωλῶν ἢ²⁶⁵) καὶ ἀγοῶν²⁶⁶) ὁ πρῶτος τὰ ἀφελόμενα κατὰ τὸν νόμον ὑπόκειται. ἀδιάρητον γὰρ, εἴτε κατ' ἀπάτην εἴτε κατ' ἄγνοίαν ἀγοραστῆς ἀπαῖται.

§. 3. 4. 5. Χώραν²⁶⁷) ἔχει ὁ νόμος ἐπὶ πολιτικῶν καὶ ὀφραδικῶν πράξεων, οὐ μὴν καὶ δημοσίων· ὁ γὰρ δημοσίος εἰ πωλεῖ τι, οὐκ ἀναστρέφεται.

§. 6. Τὰ²⁶⁸) προφανῆ πάθη καὶ τὰ αἴτια προλέγειν [οὐκ ἔστιν] ἀναγκαῖον.²⁶⁹)

§. 7. 8. Τῆ²⁷⁰) χρήσει ἢ ὑπουργίᾳ ἐμποδίζον πάθος ἢ αἴτιον εἰσάγει τὴν ἀναστρέφουσαν τὸ πρῶτον ἀγωγὴν, οὐ μὴν τὸ τυχόν τε καὶ ἐλαφρόν, ὡς ἐλαφρὸς πυρετός ἢ παλαιὸς τεταρταῖος ἢ τὸ μικρὸν τραῦμα²⁷¹). ταῦτα γὰρ οὔτε δεῖ προλέγειν ὡς ἐκαταμάρτυρα. νόσος ἔστι σωματικὴ κατάστασις παρὰ τὴν φύσιν ἡμῶν προσγενομένη χρήσεως τινος ἀναιρετικῆς, ἢς ἐνεκα φύσιν ἡμῶν τὴν ἐγγύειαν ἐχαρίσατο. αὕτη δὲ ἢ παρὰ φύσιν κατάστασις πῶς μὲν κατὰ παντὸς ἐξήρηται τοῦ σώματος, ὡς ἢ φθίσις καὶ ὁ πυρετός· πῶς δὲ κατὰ μέρος τοῦ σώματος, ὡσπερ ἢ τέρφωσις. πολλὴ γὰρ

TITULUS X.

De Edicto Aedilium, et de re redhibenda, et de rescindenda venditione et minori pretio dando.

I. Tractat hic titulus de rebus venditis tam mobilibus quam immobilibus. Dicit enim, debere venditorem praedicere morbos et vitia servi, et num fugitivus errove vel noxius sit vel capitale quid admiserit vel mortis sibi consciscendae causa quid fecerit vel in arenam descendit, ut cum bestiis depugnaret. Qui haec non pronuntiat vel in pronuntiatibus mentitur, obligatur in id quod interest, et servum recipit, et id, quanti servus post factam emtori traditionem deterior opera emtoris et familiae et procuratoris eius factus erit, sive quae ex eo post venditionem nata vel acquisita per eum fuerint, et si quid ei vendito accesserit, et fructus ex eo perceptos. Recipit autem et accessiones ab ipso forsitan praestitas.

Venditor, qui adversus ea sciens dolo malo vendit, aut etiam ignorat, quae praestare ex edicto debebat, tenetur. Nihil enim interest, sive dolo sive ignorantia emtor fallatur.

Edictum locum habet in venditionibus a civitate factis et pupillaribus, non etiam in fiscalibus: nam si quid fiscus vendit, non redhibetur.

Morbos apertos et vitia pronuntiare non est opus.

Morbis sive vitium, quod usum et ministerium impedit, actioni redhibitoriae locum dat, non tamen quodlibet et leve, veluti levis fabricula vel vetus quartana vel modicum vulnus. Nam haec ne pronuntiare quidem necesse est, ut quae contemni possint. Morbus est constitutio corporis, quae contra naturam nobis accidit, et usum quendam tollit, cuius causa natura nobis sanitatem dedit. Haec autem constitutio contra naturam alias in toto corpore accidit, qualis est phthisis et febris: alias in parte corporis, ut caecitas. Nam vitium a morbo multum dif-

255) Malim ἀγορανόμου.

256) Heimb. notat: „Haec inscriptio est ex Tipucito. Similem exhibet Index titi. Coisl.“

257) Syn. p. 203.

258) In Syn. additur glossa: Παρεδόθη τῷ θεάτρῳ εἰς τὸ θηρομαχῆσαι. (Theatro traditus fuerit, ut cum bestiis depugnaret.)

259) Syn. glossam habet: εἰς δὲ ἐξημῶθη ὁ ἀγοραστῆς, i. e. in quantum emtor multatus est.

260) Labbaeus Obs. p. 53 ex Cod. Syn. Ms. affert scholium: Ὁμοίως δὲ γ' τί. α' τοῦ β. κα' φησὶν· ἐπιγινώσκει τῷ πρῶτῳ ὁ ἀγοραστῆς ἀναστρέφων, καὶ εἴ τι χείρωνα τὸν δούλον ἐποίησε κατὰ ψυχὴν ἢ σῶμα, τυχόν αἰσχουρηθῆναι ἢ φυγάδα γενόμενον τῇ ἐπαγγελίᾳ τοῦ ἀγοραστοῦ. εἰ δὲ τὸν δούλον ἀποδῶ ἔωθεν δίης ἢ τοῦ δικαστηρίου, οὐ δίδωσι δὲ τὰ λοιπὰ τὰ προσεχημένα, χωρὶς τῆς ἀπαιτοῦσας τὴν τιμὴν ἀγωγῆς. (Item dig. 23 tit. 1 lib. 21 ait: Emtor, quum redhibitorum factum sit. Quodsi servum reddiderit sine iudicio, reliqua autem, quae praedicta sunt, non reddit, locus est actioni ex vendito.)

261) Leunclavius addere iussit ἀναδίδοται. Pessime.

262) Malim αὐτῷ.

263) Syn. addit glossam: Τοῦτο ἐπὶ πράγματι τυχόν γὰρ οὐ μόνον τὸν δούλον δίδωκεν ὁ πρῶτος, ἀλλὰ καὶ τὸν αὐτῷ. (Hoc de re dicitur: forte enim non servum duntaxat dedit venditor, verum etiam aliquid cum eo.)

264) Syn. p. 203.

265) Ita optime Heimb. Syn. ed.

266) Syn. addit scholium hoc: Τοῦτοστιν εἰ δὲ καὶ ἀγοῶν νόμον ὁ πρῶτος, ἐνέχεται τῇ αἰδιλικίᾳ. (Hoc est, quamvis et edictum ignoret venditor, tamen aedilicia tenetur.)

267) Syn. p. 203, quae praefigit Καί.

268) Πᾶσα tit. 38.

269) In πᾶσα additur: τοῦ πλάτους. ἔνθα δύναται διὰ τεκμηρίων δηλοῦσθαι. ἐνταῦθα γὰρ αὐτὸς ἑαυτὸν ὁ ἀγοραστῆς ἀπατῆ καὶ οὐχ ὁ πρῶτος. (Ubi possunt signis demonstrari. Tunc enim ipse se ipsum emtor decipit, non autem venditor.)

270) Syn. p. 203, ubi praefigitur καὶ δε.

271) Syn. edita in margine: τὸ ἀπὸ δάκτυλον καὶ ἀπὸ πῶλον. (Putat in digito, quodque non sentitur.)

διαφορὰ βίτιου καὶ νόσου. καὶ γὰρ τὸν ψελλὸν βί-
τίουσαν ἂν τις καλέσῃ, καὶ οὐ νοσώδη.

Ὅνκ²⁷²⁾ ἐστὶν ἐμπαθὴς ὁ ἱεροπλήκτης, ὁ τὴν
κεφαλὴν ἐκ διαλειμμάτων ῥιπτίζων καὶ τινα προλέ-
γων. τὰ τῆς ψυχῆς αἴτια ἐμπαθῆ οὐ ποιοῦσιν, ὡς
ἐπὶ τοῦ κωφοῦ ἢ δεισιδαίμονος ἢ ὀργίλου ἢ κατα-
φρονητοῦ· εἰ μὴ ἄρα τὸ ψυχικὸν ἀπὸ σωματικοῦ
συνέβη πάθους, [ὡς τὸ φρονητικόν·]²⁷³⁾ ἀπὸ πυρε-
τοῦ γὰρ γίνεται. τὰ δὲ αἴτια τῆς ψυχῆς ἐὰν εἰδῶς
ὁ πράτης μὴ προείπῃ, ἐνέχεται τῇ κατὰ τῆς πράσεως
ἀγωγή.

Τὰ²⁷⁴⁾ σωματικὰ αἴτια τὴν ἀναστρέφουσαν τὸ
πραθὲν εἰσάγει· [ἐπὶ] δὲ τοῖς ψυχικοῖς ἢ κατὰ τῆς
πράσεως ἐπὶ μειώσει τοῦ τιμήματος ἀγωγή ἀρμόζει,
ὡς ἐπὶ τῶν ἄγαν δειλῶν ἢ ἐπιθυμητικῶν ἢ συναγ-
χικῶν ἢ ὀργίλων,

ἢ²⁷⁵⁾ μελαγχολικῶν,

ἢ²⁷⁶⁾ προπετιῶν ἢ κωρῶν ἢ συνάμων ἢ κη-
σμονικῶν ἢ ψωραλιῶν ἢ κωφῶν ἢ ἀλάλων·

Ἐφ'²⁷⁷⁾ οἷς αἰτίοις οὐ δίδονται ἢ ἀναστρέφουσα
τὸ πραθὲν ἀγωγή, μειοῦσα δὲ τὸ τίμημα ἀγωγή
ἀρμόζει.

Τὰ²⁷⁸⁾ δειλὰ καὶ λακτιστικὰ ὑποζέγνια²⁷⁹⁾ οὐκ
εἰσὶν ἐμπαθῆ· ψυχικὰ γὰρ εἰσὶ τὰ αἴτια.

Ἐὰν²⁸⁰⁾ οὖν μόνον ψυχικόν ἐστὶ τὸ αἴτιον, οὐκ
ἔχει χώραν ἢ ἀναστρέφουσα τὸ πραθὲν ἀγωγή, εἰ
μὴ προείπῃν ὁ πράτης ἀπεῖναι αὐτό· ἀρμόζει δὲ τὸ
μειωθῆναι τὸ τίμημα. εἰ δὲ σωματικόν ἐστὶν, ἢ κοινὸν
ψυχῆς καὶ σώματος, χώρα τῷ ἀναστραφῆναι²⁸¹⁾ τὸ
πραθὲν.²⁸²⁾

Ὅνκ²⁸³⁾ ἐπιζητούμεν ὀλέθριον εἶναι τὸ πάθος,
ἀλλὰ τὸ οἰονδήποτε τῷ πράγματι ἐμποδίζον πάθος.
οὐ διαφερόμεθα γὰρ, ποιῶ πράγματι τὸ πάθος ἐναν-
τιοῦται.

Ὅν²⁸⁴⁾ πᾶσα νόσος εἰσάγει τὸ ἀναστραφῆναι τὸ
πραθὲν, τυχὸν μικρὰ ὀφθαλμία ἢ ὀλίγη νόσος ὀδόν-
των καὶ ὠτων.

Ὅ²⁸⁵⁾ λιχῆνας ἔχων οὐκ ἐστὶν ἐμπαθὴς, ἐὰν ὀρ-
θῶς κέχρηται τῷ μέλει, καθ' ὃ ἐστὶν ὁ λιχῆν.

Υγιὴς ἐστὶν ὁ σπάδων καὶ ὁ μόνροχης, ὅστις
καὶ γονοποιεῖ.

Ἐὶ δὲ τοῦ σπάδωνος ἀφαιρεθῆ μέρος ἀναγκαῖον
τοῦ σώματος, ὑγιὴς οὐκ ἐστὶν.

Ὁ γλωσσοτομηθεὶς οὐκ ἐστὶν ὑγιὴς.

Ὁ ἄλλολος ἐμπαθὴς ἐστὶν, οὐ μὴν ὁ μογίλαλος,
οὔτε ὁ ἀσήμως διαλεγόμενος.

Ἐὰν δάκτυλός τινος ἀποκοπῆ, ἢ μέλος παρα-
σπαθῆ, κἂν ὑγιήνῃ, ἐμποδίζεται δὲ περὶ τὴν χοῆσιν,
οὐκ ἐστὶν ὑγιὴς.

Ἐἴτε πλείονα εἴτε ἥττονα ἔχει δακτύλους ὁ δοῦ-
λος, οὐκ ἀναστρέφεται, εἰ μὴ ἐξ αὐτῶν ἐμποδίζεται.

fert. Nam balbum vitiosum, non etiam morbosum
quis dixerit.

Vitiosus non est fanaticus, qui caput per inter-
valla iactat et aliqua profatur. Animi autem vitia
vitiosum non faciunt, ut in obtuso vel superstitioso
vel iracundo vel contumace: nisi animi vitium ex
corporali ortum sit, ut dementia: quippe ex febris
accidit. Vitia autem animi si sciens venditor non
pronuntiaverit, tenetur ex emptio actione.

L. 1. §. 9.
D. XXI. 1.

Corporis vitia redhibitoriam inducunt: ob animi §. 10.
vitia ex emptio actio ad minuendum pretium compe-
tit, ut in valde timidis vel cupidis vel avaris vel
iracundis,

II. Vel melancholicis,

L. 2.
D. eod.

III. Vel protervis vel gibberosis vel curvis vel
pruriginosis vel scabiosis vel surdis vel mutis:

L. 3.
D. eod.

IV. Ob quae vitia non datur redhibitoria actio,
ad minuendum vero pretium actio competit.

L. 4. pr.
D. eod.

Pavida et calcitrosa iumenta non sunt morbosa: §. 3.
nam haec animi vitia sunt.

Itaque si animi tantum vitium est, redhibitoria §. 4.
quidem locum non habet, nisi venditor id abesse
praedixerit: competit autem ad minuendum pretium
actio. Sin corporis est vitium, vel corporis et animi
commune, locus est redhibitioni rei venditae.

Non requirimus, morbum esse soticum, sed qua- §. 5.
lecunque vitium, quod rei obsit. Non enim discer-
nimus, cui rei morbus obstat.

Non omnis morbus locum dat redhibitoriae, ut- §. 6.
puta levis lippitudo aut levis dentium auricularumve
dolor.

VI. Impetiginosus non est vitiosus, si recte uti- L. 6. §. 1.
tur membro, ubi impetigo est.

D. eod.

Spado sanus est, et qui unum testiculum habet, §. 2.
qui etiam generare potest.

VII. Sin autem spadoni pars corporis necessaria L. 7.
absit, sanus non est.

D. eod.

VIII. Is, cui lingua abscissa est, sanus non est. L. 8.

D. eod.

IX. Mutus vitiosus est, non etiam qui graviter, L. 9.
nec qui sine ulla vocis significatione loquitur.

D. eod.

X. Si cui digitus sit abscissus, vel membrum L. 10. pr.
laceratum, quamvis consanuerit, si tamen in usu im- §. 1. D. eod.

beat, non redhibetur, nisi inde impediatur. §. 2.

272) Epanagoge aucta tit. 21.

273) Ex Tipucito addo.

274) Πείρα tit. 38. Epan. aucta tit. 21.

275) Ep. cit.

276) Ep. cit.

277) Ep. cit.

278) Syn. p. 204. Πείρα tit. 38. Epan. aucta tit. 21.

279) Πείρα: τῶν ζώων.

280) Syn. p. 204. Πείρα tit. 38. Epan. aucta tit. 21.

281) Πείρα: ἀντιστραφ.

282) In Syn. scholium est ad hunc locum: Γενικῶς ἐπὶ
τῶν τῆς ψυχῆς βλαβῶν, ἐφ' ὧν οὐ δύναται τὴν ἑδιδετορῶσαν
κεῖν, ἐπὶ τούτων χώρα γίνεται τῷ ἐξ ἔμπετο. εἰ δὲ τὸ τῆς

ψυχῆς βίτιον ἀπὸ σωματικοῦ πάθους ἔλαβε τὴν ἀρχὴν, ὡς
ἔνθεν εἰς ἀπὸ σφοδροτέρου καὶ διακασῶς πυρετοῦ ἀτακτῶν τε
καὶ ἀλλοκοτῶν, ἢ [ἐν] τοῖς ἡμίμοις δίκην μεμηγῶτος περιουσιῶν
καταγέλαστα φθέργεται, τότε χώρα γίνεται τῇ ἑδιδετορῶσαν.
(Generaliter in animi vitiis, ob quae redhibitoria agi nequit,
in iis actioni ex emptio locus est. Sin animi vitium a morbo
corporali ortum est, veluti quum quis ex vehementiori et
ardenti febre se insolenter et praeter morem gerens, aut per
vicos insanorum more circumcursitans, ridicula loquitur, red-
hibitioni locus est.)

283) Syn. p. 204.

284) Epanagoge aucta tit. 21.

285) Cap. 6 -- 14 pr. sunt ex Epan. aucta tit. 21.

- L. 10. Νόσος ἐστὶν καὶ ὁ μύωψ, καὶ ὁ νυκτάλωψ, ἔνθα
 §. 3. 4. τις μὴ καθορᾷ ἔωθεν ἢ ἐν ἑσπέρα, καὶ ὁ ἐπίχρυσιν²⁸⁶)
 D. XXI. 1. ἔχων, ἔνθα τις προσαχθὲν τὸ φῶς οὐκ ὁρᾷ.
 §. 5. Ὑγιής ἐστιν ὁ πελλὸς καὶ ὁ τραυλὸς καὶ ὁ μογγὸς
 καὶ ὁ βραδύλαλος καὶ ὁ σκελλὸς εἴτε ἐπὶ τὰ ἔσω εἴτε
 ἐπὶ τὰ ἔσω.
 L. 11. Καὶ ὁ παρ... ὀδόντα.
 D. eod. Οὐ μὴν ὁ ἔχων ἦλον ἢ πολύπουον περὶ τὰς ῥίνας.
 L. 12. pr. D. eod.
 §. 2. Ὑγιής ἐστιν ὁ μέγα περὶ τὸν λαυμὸν ἔχων κάρνον,
 καὶ ὁ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἔχων προκύπτοντας.
 §. 3. Καὶ [ὁ] ἀμφιδέξιος, εἰ μὴ διὰ τὴν ἀσθένειαν
 τῆς δεξιᾶς κέρρηται τῇ ἀριστερᾷ.
 §. 4. Οὔτε ὁ ὀζόστομος, εἰ μὴ ἀπὸ πάθους τοῦ πνεύ-
 μονος ἢ τοῦ ἥπατος ἢ τοιοῦτου τινὸς πάθους ὀζο-
 στομεῖ· ἀλλ' οὔτε ὁ στραβὸς, οὔτε ὁ δυσῶδες ἔχων
 σῶμα.
 L. 13. Ὁ κυλλόπους νοσώδης ἐστὶν,
 D. eod. Καὶ ἡ αἰ νεκροτεκοῦσα ἀπὸ πάθους τῆς μή-
 L. 14. pr. D. eod.
 §. 1—4. τρας.
 §. 1—4. Ἡ²⁸⁷) ἔγκυος καὶ ἡ λοχὸς²⁸⁸) ὑγιής ἐστιν, εἰ
 μήτι συμβὰν ἔξωθεν ἐνεποίησε νόσον. καὶ ἡ κατὰ
 φύσιν, οὐ μὴν ἀπὸ πάθους στείρα· καὶ ὁ ἐν τῇ κοίτῃ
 οὐδῶν ἐκ τοῦ ἐνυπνιάζεσθαι ἢ ὀκνεῖν ἀπὸ οἴνου· ὁ
 μέντοι τὴν κύστιν ἐμπαθῆς ἀναστρέφεται.
 §. 7. Ἡ²⁸⁹) στενομένη γυνή, ὥστε τὰ γυναικῶν μὴ
 ὑπομένειν, οὐκ ἐστὶν ὑγιής.
 §. 8. Ὁ²⁹⁰) ἔχων χοιράδας παλαιὰς ἀνιάτους ἐμπαθῆς
 ἐστι.
 §. 9. Δύναται²⁹¹) ὁ πρῶτης ἐν πάθος ὑπεξελεῖν καὶ
 περὶ τῶν λοιπῶν τῆς ὑγείας ἐπαγγέλλεσθαι. εἰ μέντοι
 τὸ πάθος εἰδῶς ἐπίτηδες σιωπήσει, ἐκβάλλεται τῇ
 τοῦ δόλου παραγραφῇ.
 §. 10. Περὶ²⁹²) νόσου προφανοῦς ὁ πρῶτης οὐκ ἐνάγε-
 ται²⁹³), οἷον ἐὰν τυφλὸς πραθῆ, ἢ ἐπικίνδυνον οὐλήν
 ἔχων ἐν φανερωῦ κατὰ τῆς κεφαλῆς ἢ ἄλλον μέρους²⁹⁴).
 τὸ γὰρ δόγμα περὶ ἐκείνων διαλαμβάνει τῶν παθῶν
 καὶ αἰτίων, ἅτινά τις ἠγνόησεν ἢ ἀγνοῆσαι ἐδύνατο.
 L. 17. pr. Φυγῆς²⁹⁵) ἐστὶν ὁ ἐπὶ τῷ φυγεῖν ἔξω τῆς οἰκίας
 §. 1. 2. τοῦ δεσπότου [κρύψας ἑαυτὸν]²⁹⁶) κἂν μεταμηληθῆς
 D. eod. ὑπέστρεψεν.²⁹⁷)
 §. 14. Ῥεμβός²⁹⁸) ἐστὶ μικρὸς φηγῆς, καὶ ἐκ τοῦ ἐναν-
 τίου ὁ φηγῆς μέγας Ῥεμβός ἐστι. κυρίως δὲ Ῥεμβός
 ἐστὶν, ὅς συνεχῶς ἀναιτίως πλανώμενος, καὶ τοὺς
 καιροὺς εἰς ἀνόνητα²⁹⁹) δαπανῶν βραδέως εἰς τὸν
 οἶκον ἀναστρέφει³⁰⁰).
 L. 18. pr. Ἐάν³⁰¹) τι προσεῖναι τῷ δούλῳ χρήσιμον ὁ πρῶ-
 D. eod.

286) *Heimb.* ἐπίχρυσιν legi vult ex coniectura *Kuehni.* Male.

287) Syn. p. 204.

288) Syn. edita in margine addit: ἡ νεοστὶ τετοκῶνα (quae recens peperit.)

289) Syn. p. 204.

290) Syn. p. 204.

291) *Πεῖρα* tit. 38. Ibidem huic loco in fine accedit: σχόλιον. Κεχρημένος γὰρ τῇ τῆς ὑπεξαίρεσως ἐφίσει ἀντιθεμένην αὐτῷ δόλον παραγραφῆν. δοκεῖ γὰρ δόλον ποιεῖν, ἐν ᾧ τὸ πάθος εἰδῶς μὴ εἴπαι τοῦτο ἐν τῇ ὑπεξαίρεσει. καὶ κανὼν ἐστὶν ὁ λέγων· ἡ ἀσάφεια τὸν μὲν πρῶτην βλάπτει, τὸν δὲ ἀγοραστὴν ὠφελεῖ. (Nam si utatur exceptione, quod vitium exceperit, habebit doli replicationem sibi oppositam. Videtur enim dolo facere, si vitium sciens id non dixerit dum exciperet. Etiam regula est quae dicit: obscuritas venditori nocet, emtori prodest.)

Morbosus etiam est myops, et νυκτάλωψ, qui neque matutino tempore videt neque vespertino, et qui luscitionem habet, ubi adhibitum lumen non videt.

Sanus est balbus et blaesus et atypus et qui tardius loquitur et vatiis, qui crura sive introrsum sive extrorsum flexa habet.

XI. Et cui dens abest:

XII. Non autem qui clavum habet aut polypum circa nares.

Sanus est, qui gutturosus est, et qui oculos emittentes habet.

Et scaevus, nisi propter dextrae imbecillitatem sinistra utitur.

Nec, cui os olet, nisi vitio pulmonis vel iecinoris vel alio huiusmodi vitio id fit: sed neque strabo, neque is, cui corpus male olet.

XIII. Et claudus morbosus est,

XIV. Et ea, quae semper mortuos parit vitio vulvae.

Praegnans et puerpera sana est, si nihil extrinsecus accidit, quod in valetudinem immitteret. Item et quae natura, non corporis vitio sterilis est: et qui in lecto urinam facit ex somno, vel quod ex vino pigre surgat: si tamen vesica laboret, redhibetur.

Mulier ita arcta, ut virum pati nequeat, sana non est.

Qui strumas inveteratas incurabiles habet, morbosus est.

Venditor unum vitium excipere potest et de caetero sanum promittere. Si vero vitium noverit et consulto reticuerit, doli exceptione summovetur.

Morbi nomine, qui statim apparet, venditor non tenetur, veluti si caecus venditus fuit, aut qui periculosam evidenti loco cicatricem in capite vel in alio parte corporis habebat. Edictum enim de iis morbis vitiisque disserit, quae quis ignoravit vel ignorare potuit.

XVII. Fugitivus est, qui fugae causa extra domini domum se occultat, licet mutato consilio revertatur.

Erro pusillus fugitivus est, et ex diverso fugitivus est magnus erro. Proprie vero erro est, qui frequenter sine causa vagatur, et tempora in res inutiles consumens serius domum redit.

XVIII. Si quid adesse servo utile venditor affir-

292) Syn. p. 204. *Πεῖρα* tit. 38, ubi initio est: Ἐπὶ νόσου.

293) *Πεῖρα*: εὐθύνηται.

294) *Πεῖρα*: μέλους. Quod fortasse praestat, et a Ticipito confirmatur.

295) *Πεῖρα* tit. 38.

296) Ex Ticipito addo.

297) In *πέρα* additur: τοῦ πλάτους. τὸ γὰρ πλάτος καὶ τὸ αἶτιον τῆς φυγῆς οὐ λύει μετάμेलος, καὶ ἡ διάθεσις κρῖνεται ἐπὶ τῆς φυγῆς καὶ οὐ τὸ πρῶγμα. (Nam peccatum et vitium fugae poenitentia non dissolvit, et consilium in fuga spectatur non res.)

298) Syn. p. 204. *Εραν.* aucta tit. 21.

299) *Εραν.* addit *πράγματα*.

300) *Εραν.* καὶ βραδ. εἰς τ. οἶκ. ὑπῶν.

301) Syn. p. 204. *Πεῖρα* tit. 38.

της διαβεβαίωσται, τυχὸν ὅτι σπουδαῖος, τροχαλὸς, ἄγρυνος, ἐπίπυρος ἢ ποριστικὸς, οὐκ εἰς ἄκρον³⁰²) ἀπαυοῦμεν αὐτὰ προσεῖναι, ἀλλὰ μέσως ἦτοι συγκεκραμένως³⁰³). εἰ μέντοι τάναντία τῶν διαβεβαιωθέντων³⁰⁴) ἔχων εὐρεθῆ, κινεῖ ὁ ἀγοραστὴς τὴν ἀναστρέφουσαν³⁰⁵) τὸ πραθῆν ἢ τὴν μειοῦσαν τὸ τίμημα ἀγωγὴν εἰσω συναπτοῦ ἐνιαυτοῦ.³⁰⁶)

Ὁ³⁰⁷) εἰπὼν ἄριστον εἶναι μάγειρον, ἄριστον παρασχεῖν ὀφείλει. ὁ δὲ μάγειρον ἀπλῶς εἰπὼν, καὶ μέσον δίδωσιν. καὶ ἐπὶ τῶν λοιπῶν τεχνῶν τὸ αὐτό.

Καὶ³⁰⁸) εἰς τὸν δούλον ἀπλῶς ἔχειν περὶ αὐτοῦ, ἀρκεῖ καὶ τὸ ἐλάχιστον ἔχειν.

Τὰ³⁰⁹) εἰς ἔπαινον τοῦ δούλου λεγόμενα τὸν πρότερον οὐκ ἐνοχοποιεῖ, οἷον ὅτι χρηστὸς ὁ δούλος καὶ ἀπαθής³¹⁰). εἰ μέντοι εἶπεν μὴ εἶναι αὐτὸν κοττισιτὴν ἢ κλέπτην ἢ μηδέποτε πρὸς ἀνδριάντα πεφευγέναι, χρεωστὴ τοιοῦτον αὐτὸν δοῦναι.

Ὁὐ τὰ ἐπὶ κομπασμῶν λεγόμενα ἢ ἐπαγγελόμενα δοκεῖ λέγεσθαι, ἀλλὰ τὰ λεγόμενα ἐπὶ τῷ παρασχέθῃναι.

Ὁ ἐπαγγελλόμενος τεχνίτην οὐκ ἄκρον, ἀλλὰ μίεσον χρεωστὴ καὶ τὸν παρὰ τῷ πλήθει³¹¹) τεχνίτην λεγόμενον.³¹¹)

Ἡ ἀγωγή ἀρμόζει καὶ τῷ ἀγοραστῇ καὶ πᾶσιν οἷς διαφέρει καὶ τοῖς εἰς δόλοκληρον διαδόχοις αὐτοῦ. ἀγοραστὴς δὲ ἐστὶν ὁ τὸ τίμημα δούς. ἐπὶ δὲ τῆς ἀνταλλαγῆς ἐκάτερος καὶ ἀγοραστὴς καὶ πρότης ἐστὶ καὶ κινεῖ ἐκ τοῦ παρόντος νόμου.

Εἰσω ἔξ μηνῶν συναπτῶν³¹²), ἀριθμομένον ἀπὸ τοῦ καιροῦ τῆς πρόσεως, ἢ ἀναστρέφουσα τὸ πραθῆν ἀγωγή κινεῖται, ἢ δὲ μειοῦσα τὸ τίμημα ἐντὸς συναπτοῦ ἐνιαυτοῦ. εἰ δὲ τι ἐλέχθη ἢ ἐπηγγέλθη, ἔκτοτε ἀρμόζει.

Εἰ μέντοι πρὸ τῆς πρόσεως γέγονεν ἐπαγγελία, μετὰ δὲ τινος ἡμέρας ἐπερωτήσεως³¹³), ἐκ τῆς προτέρας αἰτίας παραχρῆμα δύναται κινεῖν.³¹⁴)

Υπεξαιρεῖται³¹⁵) καὶ ὁ κεφαλικὸν τι κατὰ δόλον ἢ ἀρνησίνην πλημμελήσας. εἰ γὰρ κατὰ πλάνην ἢ τυχὸν ἐποίησεν, ἀρκεῖ τὸ δόγμα. ὅθεν οὔτε ἄνηθος οὔτε μαιόμενος κεφαλικῶς ἀμαρτάνει ἢ τιμωρεῖται.

Ἡ³¹⁶) ἀναστρέφουσα τὸ πραθῆν ἀγωγή τρόπον τινὰ καὶ τὸν πρότην καὶ τὸν ἀγοραστὴν εἰς ἀκέραιον ἀποκαθίστησιν· ὅθεν εἰς τὸ ἀγοραστοῦ κλέψῃ τὸ ὁ δούλος ἢ ἔξ ἐτέρου, καὶ παράσχῃ τὸ διὰ τοῦτο ὁ ἀγοραστὴς, οὐκ ἄλλως ἀποδοῦναι τὸν δούλον κε-

maverit, puta diligentem esse, curracem, vigilacem, laboriosum vel in acquirendo solertem, non exigimus, ut haec ad summum gradum in eo sint, sed mediocriter sive cum temperamento. Si tamen plane contraria iis, quae affirmata sunt, habere inveniat, emtor redhibitoria vel quanti minoris actione intra annum agit.

Qui optimum cocum dixerit, optimum praestare *L. 18. §. 1.* debet. Qui vero simpliciter cocum esse dixerit, etiam *D. XXI. 1.* mediocrem praestat. Idem et in caeteris artificiis.

Et si simpliciter dixerit servum habere pecuniam, sufficit, si vel minimum habeat. §. 2.

XIX. Quae ad laudem servi dicuntur, puta frugi *L. 19. pr.* esse servum et obedientem, venditore non obligant. §. 1. *D. eod.* Si tamen dixerit, cum non esse aleatorem vel furem vel ad statuam nunquam confugisse, talem cum praestare debet.

Non quae iactandi causa dicta vel promissa §. 3. sunt, dicta esse videntur, sed quae dicuntur ad hoc ut praestentur.

Qui artificem promisit, non perfectum, sed mediocre praestat et talem, qui vulgo artifex dicitur. §. 4.

Haec actio competit et emtori et omnibus quorum interest et his qui ei in universum ius succedunt. Emtor autem est, qui pretium dat. In permutatione autem uterque tam emtor quam venditor est, et ex hoc edicto agit. §. 5.

Intra sex menses [utiles], a tempore venditionis computandos, redhibitoria actio movetur, actio autem quanti minoris intra annum [utilem]. Si quid autem dictum promissumve fuerit, exinde competit. §. 6.

XX. Si vero ante venditionem dictum intercesserit, et post aliquot dies facta sit stipulatio, ex priorē statim causa agere potest. *L. 20. D. eod.*

XXIII. Excipitur etiam ille, qui dolo vel per nequitiam capitale quid admisit. Nam si errore vel casu fecit, cessat edictum. Unde neque impubes neque furiosus capitaliter delinquit aut punitur. *L. 23. §. 2. D. eod.*

Redhibitoria quodammodo et venditorem et emtorem in integrum restituit; unde si servus emtori vel alii aliquid subripuerit, ideoque emtor aliquid praestiterit, non aliter servum restituere iubetur, nisi indemnis praestitus fuerit a venditore. Quodsi ven-

302) Syn. glossam habet: οἷον ἐνδημηγεῖν τοῖς πόνοις. (Putat ut per dies noctesque laborem continuet.)

303) Verba ἦτοι συγκ. Πείρα non habet.

304) Πείρα: να ἐναντία τῶν βεβ.

305) Πείρα: ἀντιστο.

306) Haec verba: εἰσω συν. ἐν. in Πείρα desunt. — Syn. addit scholium: τὴν κούαντι μινός, ἧεις λέγεται αἰσιματωρία. In πείρα vero accedit aliud: σχολιον. τὰ αὐτὰ λέγει καὶ ἐπὶ παντός, ὅπερ ὁ πρότης ἐπαγγελλόμενος εἴπυεν. (Eadem dicit circa omnes id, quod forte venditor promisit.)

307) Syn. p. 205. Πείρα tit. 38, ubi sic est: — μάγειρον εἶναι τὸν δούλον, χρεωστὴ ἄριστον μάγ. παρ. — quod propius ad Titulatum accedit.

308) Syn. p. 205. Πείρα tit. 38.

309) Cap. 19 et 20 est ex Πείρα tit. 38.

310) Πείρα videbatur habere ἀπαθής.

311) Ita ex Titulato emendavi. In πείρα corrupte est: ἀλλὰ μιμημένον τεχν. λέγει. Ibidem in fine additur: ἐκ τοῦ πλάτους. ἀλλ' οὔτε τὸνναντιον ἀμαθῆ καθάπας τῆς τέχνης ἐπηγγεμένης τῷ ἄγοραστῷ. (Sed neque e contrario imperitum, si semel artificium emtori promissum sit.)

312) Sic Basilicus fere habet, ubi textus *utile* tempus significat. Quamquam συναπτὸς latine audit *continuus*.

313) Πείρα corrupte: γέγονεν ἐστὶν ἐπ. μετὰ δὲ τινος ἡμ. ἐπερωτηθῆς. Caeterum etiam παραχρῆμα, quod mox legitur, corruptelam sapit.

314) In πείρα adduntur haecce: τοῦ πλάτους. ἐκ τοῦ καιροῦ τῆς ἐπαγγελίας τρέχει ὁ χρόνος. ἐπὶ δὲ τῆς μετὰ τὴν ἐπαγγελίαν ἐπερωτήσεως τῆς πρὸ τῆς πρόσεως γενομένης, τότε οὐκ ἐκ τοῦ καιροῦ τῆς πρόσεως τρέχει ὁ χρόνος· ἀπὸ γὰρ τοῦ καιροῦ τῆς ἐπερωτήσεως ἔνοχος ἐκ τῆς προτέρας αἰτίας ὁ πρότης ἠδύξαιτο γενέσθαι. προτέρα δὲ ἐστὶν αἰτία ἢ πρὸ τῆς ἐπερωτήσεως. Ζῆτει κεφ. ιθ' καὶ κθ' λέγον τὰ ὅμοια καὶ περὶ ὑποζωνίων. A tempore, ubi dictum intercessit, tempus currit. Si vero postquam dictum intercessit sed ante venditionem stipulatio facta sit, tunc non a tempore venditionis tempus currit: nam a tempore stipulationis venditor ex priorē causa obligatus esse coepit. Prior autem causa est, quae stipulationem praecessit. Quare cap. 19 et 20, quod idem dicit etiam circa iumenta.

315) Πείρα tit. 42.

316) Πείρα tit. 38.

λεύεται, εἰ μὴ τὸ ἀζημιον ὑποστῆ παρὰ τοῦ πρώτου. εἰ δὲ μὴ θέλει αὐτὸν ἀναλαβεῖν ὁ πρῶτος, οὐκ ἀναγκάζεται τι παρασχέειν, οὔτε περαιτέρω τῆς τιμῆς αὐτοῦ ζημιωθῆναι. πταίσμα γὰρ ἔστι τοῦ ἀγοραστοῦ, ὃς δυνάμιενος εἰς θεραπείαν τῆς ζημίας ἐκδοῦναι τὸν δοῦλον δέδωκε τὴν ἀποτίμησιν τῆς δίκης.

L. 24. Γενικῶς³¹⁷) εἴ τι ὁ ἀγοραστὴς διὰ τοῦ δούλου
D. XXI. 1. ἐκτήσατο μὴ ἐκ τῶν πραγμάτων αὐτοῦ, ἀναστρέφω
πρὸς τὸν πρῶτον αὐτοῦ ἀποδίδωσιν.

L. 27. Οὐ³¹⁸) μόνον καὶ τὴν τιμὴν καὶ τοὺς τόκους λαμβάνει, ἀλλὰ καὶ εἴ τι χάριν τῆς ἀγορασίας τέλος φερόμενον πρὸς τὸν ἀγοραστήν ἔδωκεν, λαμβάνει αὐτό. ἀζημίως γὰρ ἀναχωρεῖ.

L. 28. Ὅ³¹⁹) πρῶτος, εἰ μὴ ἠσφαλίσατο περὶ τῶν κεφαλαίων τῆς αἰδουχίας, ἐνάγεται τῇ ἀναστρεφούσῃ τὸ πρῶτον ἀγωγή εἰσω δύο μηνῶν, ἢ τῇ μειούσῃ τὸ τίμημα εἰσω ἕξ μηνῶν.

L. 31. §. 10. Ἐάν³²⁰) πολλοὶ τοῦ πρώτου κληρονομήσουσιν,
D. eod. ἐκάστῳ πρὸς τὴν κληρονομίαν ἀναστρέφεται. εἰ δὲ καὶ πολλοὶ δούλον ἀγοράσουσιν ἢ πωλήσουσιν, εἰ μὲν εἰς ὁλόκληρον ὡς πολλοὶ ὑπεύθυνοι, ἐκάστῳ εἰς ὁλόκληρον ἀναστρέφεται καὶ ἕκαστος ἀναστρέφει· εἰ δὲ εἰς ἀνὰ μέρος ἠγόρασαν ἢ πεπρακασί, πρὸς τὰ μέρη κινουῖσι, καὶ δύναται ὁ μὲν τὴν ἀναστρέφουσαν τὸ πρῶτον, ὁ δὲ τὴν μειούσαν ἀγωγήν κινεῖν.

§. 22. 23. Καλῶς³²¹) συμφωνεῖ ὁ ἀγοραστὴς εἰσω προθεσμίας ἢ καὶ διηγεκῶς ἀναδοῦναι τὸ ἀγορασθῆν ἀπαρέσκον αὐτῷ. εἰ δὲ μὴ λεχθῆ ἡρόνος, ἔχει ἀγωγήν εἰς τὸ ἀναδοῦναι ἐντὸς ἕξ ἡμερῶν συναπτῶν, καὶ μετὰ τὰς ἕξ ἡμέρας ἕξ εὐλόγου αἰτίας. εἰκὸς γὰρ ὁ πρῶτος ὑπέσθῃ ἐποίησεν ἢ οὐ παρῆν ἀναλαβεῖν ὀφείλων³²²) ἢ ἕτερόν τι εὐλογον παρενέπεισεν.

§. 24. Καὶ³²³) ἐν ταῦταις δὲ ταῖς ἀγωγαῖς παραφυλάττομεν τὰ εἰρημένα περὶ τοκετοῦ καὶ καρπῶν καὶ τῶν προσθηκῶν καὶ τοῦ θανάτου τοῦ δούλου.³²⁴)

L. 37. Ἐάν³²⁵) τις ὡς νεώτερον πωλήσῃ τὸν ἥδη δουλεύσαντα³²⁶), ὑπέκειται τῇ ἀναστροφῇ. σπεύδουσι γὰρ οἱ ἄνθρωποι τοὺς νεωνήτους λαμβάνειν ὡς δυναμένους διδάσκεισθαι, καὶ πρὸς ἄλλους μεταφέρεσθαι³²⁷) τρόπους.

L. 38. pr. Ὅ³²⁸) πιπράσκων ὑποζύγια λεγέτω καὶ τὰ πάθη καὶ τὰ αἴτια αὐτῶν, καὶ δίδωτω τὸν ἐπιχειμενον αὐτοῖς διὰ τὸ πρῶτον κόσμον. ὁ δὲ τοῦτο μὴ ποιῶν εἰς μὲν τὸ δοῦναι τὸν κόσμον ἢ ἀναλαβεῖν τὰ ὑποζύγια διὰ τὸ μὴ δοθῆναι κόσμον εἰσω ἕξ ἡμέρων ἐνάγεται· διὰ δὲ τὰ πάθη καὶ τὰ αἴτια τῇ μὲν ἀναστροφῇ εἰσω ἕξ μηνῶν, τῇ δὲ μειώσει τοῦ τιμήματος εἰσω ἑναυτοῦ.³²⁹)

ditor eum recipere nolit, non cogitur quidquam praestare, nec ultra pretium eius damno afficitur. Culpa enim emtoris est, qui, quum posset servum ad resarciendum damnum noxae dare, aestimationem litis praestitit.

XXIV. Generaliter quicquid per servum non ex re sua emtor acquisivit, quum redhibet, venditori restituit.

XXVII. Non solum et pretium et usuras recipit, sed et si quod vectigal ob emtionem ad emtorem devolutum solvit, id recipit. Indemnitas enim discedit.

XXVIII. Si venditor de capitibus edicti aedilitii non caverit, redhibitoria actione intra duos menses, vel quanto minoris intra sex menses convenitur.

XXXI. Si plures venditori heredes extiterint, cuique pro parte hereditaria redhibetur. Si vero plures servum emerint vel vendiderint, si quidem in solidum tamquam plures rei, in solidum cuique redhibetur et quisque redhibet: sin ex parte emerunt vel vendiderunt, pro parte agunt, et alter redhibitoria alter quanti minoris agere potest.

Emtor recte paciscitur, ut intra praefinitum tempus vel perpetuo rem emtam, si displiceat, reddere sibi liceat. Sin tempus non sit expressum, actionem habet ad redhibendum intra LX dies utiles, et post LX dies ex iusta causa. Forte enim moram fecit venditor vel, quum recipere deberet, praesens non fuit vel alia iusta causa intercessit.

Etiam in his actionibus observamus quae de partu et fructibus et accessionibus et morte servi dicta sunt.

XXXVII. Si quis veluti novicium vendiderit eum, qui iam servierit, redhibitioni subiacet. Cupiunt enim homines novicios consequi, veluti dociles, et quos ad novos mores formare possint.

XXXVIII. Qui iumenta vendit, morbos eorum vitiaque dicat, et ornatum vendendi causa iis impositum praestet. Qui hoc non facit, de ornamentis praestandis vel iumentis ornamentorum non datorum nomine recipiendis intra dies sexaginta convenitur: morborum vero vitiorumve causa redhibitoria intra sex menses, quanto minoris autem intra annum.

317) Πείρα tit. 38.

318) Πείρα tit. 38.

319) Syn. p. 205. Πείρα tit. 38.

320) Πείρα tit. 38.

321) Πείρα tit. 38 et tit. 40.

322) Sic Πείρα priore loco. Posteriore habet: ὁ μέλλων ἀναλαβεῖν αὐτό.

323) Πείρα II. II.

324) Πείρα addit: τὸ αὐτὸ καὶ ἐπὶ ὑποζυγίων· ζῆται κεφ. ιθ'. — Mox πείρα summas habet I. 32. 33. 34. 35, quas licet corruptissimas equidem hic apponam. "Οτι δταν πρῶτος ἀγορῶν καὶ τὰ ἐν τοῖτοις ἀνθρώποις, ἢτοι ἀγορῶν καὶ οἱ ἐν τοῖτοις πῖθαι, καὶ τὰ λοιπὰ δημοῶς ἥτοιως πωλούμενα καὶ εἰ προσθηκαὶ τούτων, τότε ἀναγκάζεται ὁ πρῶτος ἐπερωτᾶσθαι ἢ προλέγειν περὶ τῆς προσθηκῆς· οἷον ἐάν πωλήσῃ δοῦλον μετὰ τοῦ πενούλου αὐτοῦ, ἢ γινεῖν παρασχέειν τὰ ἐν τῷ πενούλῳ ἀνθρώποις. ἐπὶ δὲ τῶν οἰωνόητοι ἐστίν, οἱ, εἰ πωλήσῃ τις κληρονομίαν ἢ ἀγρὸν μετὰ τῆς ἐξουσίας αὐτοῦ,

οὐδὲ τὰ ἐν τῷ ἐξουσιασθῆναι τοῦ ἀγροῦ ἢ ἐν τῇ κληρονομίᾳ ἀνθρώποις χωριστῶς ἢ γινεῖν παρασχέειν. ζῆται κεφ. ιθ'. — Καὶ κεφ. κ'· οἱ δταν πολλὰ πράγματα τοῦ αὐτοῦ γένους πρῶτον, οἷον κωμφοδοὶ, χορδοὶ, τέθριππον, τότε διὰ τὸ πάθος τοῦ ἐνός ἀναστρέφονται πάντα, καὶ διηρημένως τιμηθῆ· ἀνωφελεῖ γὰρ εἰσὶ διαιρούμενα καὶ τῷ πρῶτῳ καὶ τῷ ἀγοραστῇ· καὶ ὅτε διὰ διάθεσιν ἢ ἐδοῦσαν οὐ δύναται χωρισθῆναι, οἷον ἀδελφὸς ἀπὸ ἀδελφοῦ, υἱὸς ἀπὸ γονέων, ἀνὴρ ἀπὸ γυναικός.

325) Syn. p. 205. Πείρα tit. 38.

326) Syn. addit in margine: τὸν βετρωτότα.

327) Syn. πρὸς τοὺς οἰκίους μεταποιεῖσθαι τῶν.

328) Syn. p. 205.

329) Syn. adicit scholium: Ἀφ' οὗ γινῶ τὸ πάθος, ὃ ὀφείλει γνωσθῆναι, ὃ ἀγοραστὴς τρέχουσι οἱ εἴ μῆνες, ὡς φησι μβ', μγ' καὶ ἢ κ' νεαρά. (Ex quo cognoverit emtor vitium, quod ei indicari debet, sex menses currant, ut dicitur cap. 42. 43 et Novella 20.

Καὶ ³³⁰⁾ ἴσων ὄντων τῶν ὑποζυγίων [τῶν] πρᾶ-
θέντων διὰ τὸ πάθος τοῦ ἐνὸς ἀποδίδονται πάντα.

Ὅ ³³¹⁾ κύναι ἀγρίον ἢ κάπρον ἢ ἄρκτον ἢ λύκον
ἢ πανθῆρα ἢ λέοντα ἢ ἕτερον βλαπτικὸν ζῶον λελυ-
μένον ἢ μὴ οὕτως δεδεμένον, ὥστε μὴ δύνασθαι
βλάπτειν, ἔχων ἐν δημοσίᾳ παρόδῳ, καὶ ἄνθρωπος
ἐλευθέρος ἐκ τούτου τελευτήσῃ, διακόσια νομίσματα
δίδωσιν ³³²⁾. εἰ δὲ μὴ ἀπέθανεν, ἀλλ' ἐβλάβη, εἰς
τὸ φαινόμενον ³³³⁾ τῷ δικαστῇ καταδικάζεται· τῶν
δὲ λοιπῶν πραγμάτων διπλῆν δίδωσι τὴν ζημίαν.

Κερατίζων ³³⁴⁾ βοῦς ξυπαθής ἐστι, καὶ ἡ λακτι-
ζουσα μοῦλα· καὶ τὰ ὑποζύγια τὰ ἀναίτιος θορυ-
βοῦμενα καὶ φεύγοντα.

Ἐὰν ³³⁵⁾ διὰ τὸ μόνον περιγράψαι τοὺς δανειστάς
μον ἀνατρέψω τὴν πρᾶσιν, ἐνέχεται αὐτοῖς ὁ πρᾶτης.

Εἰ ³³⁶⁾ μὲν μὴ ἀποδίδωσιν ὁ πρᾶτης τὸ τίμημα
καὶ τὸς προσθήκας καὶ ἐλευθεροῖ τὸν δι' αὐτὸν ἐνο-
χοποιηθέντα, εἰς τὸ διπλοῦν τοῦ τιμήματος καὶ τῆς
προσθήκης καταδικάζεται τῇ περὶ τῆς ἀναστροφῆς
ἀγωγῇ. εἰ δὲ ταῦτα ποιεῖ, εἰς τὸ ἅπλοῦν καταδικά-
ζεται. ³³⁷⁾

Ὅ ³³⁸⁾ τῇ παραγραφῇ ³³⁹⁾ τῶν ἕξ μηνῶν τῆς περὶ
ἀναστροφῆς ἀγωγῆς ἐκβληθεὶς ³⁴⁰⁾ δύναται τὴν μειού-
σαν τὸ τίμημα ³⁴¹⁾ κινεῖν εἰς ἑνιαυτοῦ. ³⁴²⁾

Ὅ ³⁴³⁾ δεδεμένον πιπράσκων οὐχ ἐπόκειται τῇ
περὶ φυγῆς ἀγωγῇ. μείζον γάρ ἐστι τοῦτο τοῦ εἰπεῖν,
ὡς ἐδέθη.

Ἀντιτίθεται ³⁴⁴⁾ γὰρ τῷ ἀγοραστῇ παραγραφῇ
γνωσκοντι περὶ τῆς φυγῆς ἢ τῶν δεσμῶν καὶ τῶν
ὁμοίων.

Σύνθηθές ³⁴⁵⁾ ἐστι, μὴ ἀρμόζειν τὴν περὶ ἀνα-
στροφῆς ἀγωγὴν ἐπὶ τῶν ἁπλῶν πράσεων.

Ἐὰν ³⁴⁶⁾ παρ' ἐμοῦ κλέψῃ ὁ δοῦλος μου, οὐκ
ἐστὶν ἀναγκαῖον ἐν τῇ πράσει τοῦτο προλέγειν· οὐτε
ἐκ τούτου ἀρμόζει ἡ ἀναστροφή. εἰ δὲ εἶπον ³⁴⁷⁾, αὐ-
τὸν μὴ εἶναι κλέπτην, ἐνέχομαι.

Ὅ ³⁴⁸⁾ τριταίτων ἢ τεταρταίτων καὶ ὁ ποδαγρός
καὶ δαιμονιζόμενος οὔτε τὸν καιρὸν, ἐν ᾧ σχολάζου-
σιν, ἐγμάλειν δοκοῦσι.

Ὅ ³⁴⁹⁾ καλῇ αἰρέσει πρᾶθεις καὶ φυγῶν οὐ ποιεῖ
χρόνον τῇ ἀναστροφῇ, εἰ μὴ καὶ πρὸ τούτου ἔφυ-
γεν. ³⁵⁰⁾

Ἐπιδή ³⁵¹⁾ ὠρισμένος ³⁵²⁾ ἐστὶν χρόνος ἕξ μηνῶν

Quodsi iumenta paria fuerint, quae venierunt, L. 38. §. 14.
ob morbum unius omnia redhibentur. D. XXI. 1.

XL. XLII. XLIII. Qui canem ferocem aut verrem L. 40. 41. 42.
aut ursum aut lupum aut pantheram aut leonem D. eod.
aliudve noxium animal solutum vel non sic alligatum,
ut damnum inferre nequeat, qua vulgo iter fit, habet,
si homo liber ex eo perierit, ducentos aureos prae-
stat. Si vero non perierit ille, sed nocitum ei sit,
in id, quod iudici videtur, condemnatur: caeterarum
rerum duplum damni praestat.

XLIII. Bos, qui cornu petit, vitiosus est, item- L. 43. pr.
que mula, quae calce percudit: et iumenta, quae sine D. eod.
causa turbantur et fugiunt.

Si ideo tantum, ut creditores meos fraudarem, §. 7.
redhibuerim, venditor iis tenetur.

XLV. Si venditor pretium et accessiones non red- L. 45.
dat nec obligatum suo nomine liberet, in duplum pretii D. eod.
et accessionis iudicio redhibitorio condemnatur. Sin
haec praestat, in simplum condemnatur.

XLVIII. Exceptione sex mensium redhibitoria ex- L. 48. §. 2.
clusus potest quanti minoris intra annum agere. D. eod.

Qui vinetum servum vendit, actione de fuga non §. 3.
tenetur. Hoc enim maius est, quam dicere, in vin-
culis eum fuisse.

Nam quum emtor scit fugam vel vincula vel §. 4.
similia, opponitur ei exceptio.

In usu est, actionem redhibitoriam in simplariis §. 8.
venditionibus non competere.

LII. Si furtum mihi servus meus fecerit, non L. 52.
est necesse, hoc in venditione praedicere: neque ex D. eod.
eo redhibitio competit. Sed si dixerō, furem non
esse, teneor.

LIII. Qui tertiana vel quartana febre vel podagra L. 53.
vel comitiali morbo vexatur, ne eo quidem tempore, D. eod.
quo morbus vacat, sanus esse videtur.

LIV. Qui venditus est bona conditione et fugit, L. 54.
locum redhibitioni non facit, si non et ante fugerit. D. eod.

LV. Quum tempus sex mensium redhibitoriae sta- L. 55.
D. eod.

330) Syn. 205.
331) Syn. p. 208. Schol. h. VII. 38 et u. VII. 39 Fabr.
Et Πῆρα tit. 42.

332) Πῆρα addit: τὴν ζημίαν.
333) Πῆρα: δεχόμενον. Schol. u: δοκοῦν.
334) Syn. p. 205.
335) Πῆρα tit. 26.
336) Syn. p. 205. Πῆρα tit. 38.
337) In Πῆρα addit: Σχόλιον. Προσθήκας τὰς μετὰ
τὴν δουλείαν προστεθείσας φησὶν, οἷον πεκούλιον ἢ φέλανην (?)
ἢ ἕτερον τοιοῦτον ἐνοχοποιηθῆν (?) ἢ τὰ κατ' ἐπιτολήν τοῦ
ἀγοραστοῦ ἐρωτηθέντα (1: ἐπερ.) αὐτῷ περὶ τοῦ τιμήματος (?),
ἢ τοχὸν εἰ ἐναχθῆντος τοῦ ἀγοραστοῦ διὰ τὸν δοῦλον οὐ πεί-
θειν ὁ πρᾶτης ἀσφαλισθῆναι ποιῆσαι τὸ ἀξίμιον αὐτῷ.

338) Syn. p. 206. Πῆρα tit. 38.
339) Πῆρα: παραδρομή.
340) Ibidem: ἐπεβλ.
341) Ibid: τὴν περὶ τῆς μειώσεως τοῦ τιμήματος.
342) In Πῆρα addit: τοῦ πλάτους. τοῦτο νόησον, ἐν
ᾧ ὁ πρᾶτης ἠσφαλίσατο ἐπὶ τοῖς πῆς ἐνικῆσεως [1. αἰδικίας]
νεφελείας· μὴ ἀσφαλισμένου γὰρ αὐτοῦ ἰδικῶς ἀλλὰ σιωπή-
σαντος, τότε τὴν ῥηθιβετορίαν ἐνὸς δύο μηνῶν εἶχεν ὁ ἀγο-
ραστής. (Hoc sic accipe, si venditor caverit de capitibus

edicti aedilium: nam si non specialiter caverit sed tacuerit,
redhibitoriam emtor intra duos menses haberet.) Similia
praestat Syn. p. 205 a Leunclavio, Fabro et Heimbachio
perperam ad alium locum tracta.

343) Syn. p. 206.
344) Syn. p. 206.
345) Syn. p. 206. Ibi ad ἁπλῶν addit scholium: Περὶ
τῶν μήτε ἐπανῶν μήτε φόρον ἐχουσῶν λέγει. (De iis loqui-
tur, quae neque laudem neque vituperationem habent.)
346) Syn. p. 206. Πῆρα tit. 38.
347) Πῆρα: ἐπέω.
348) Syn. p. 206.
349) Syn. p. 206. Πῆρα tit. 38.

350) Syn. addit scholium: Εἰ μὴ δεικνύται, εἰ παρὰ τῷ
πρᾶτῃ φυγῆς ἦν ὁ δοῦλος, τῇ ἐμβασάνῳ αὐτοῦ ζητήσῃ πι-
σιόμενον. καθ' ἑαυτοῦ γὰρ ἐρωτῶσθαι δοκεῖ, οὐ μὴν ὑπερ-
δεσπότου ἢ κατὰ δεσπότου. β. κβ' τῶν βασιλικῶν τί. α'. (Si
non probatur, an servus apud venditorem fugitivus fuerit,
questioni de eo tormentis factae credimus. In se enim vi-
detur interrogari, non pro domino aut in dominum. Basilic.
lib. 22. tit. 1.

351) Πῆρα tit. 38.
352) Liege: οὐτέλλιος.

τῆς περὶ ἀναστροφῆς ἀγωγῆς, οὐ δοκεῖ εὐχέριαν ἐσχηκέναι τοῦ κινήσαι ὃ τὸ λαμβάνον αἴτιον τοῦ φηγῶδος ἀγνοήσας. ἢ μέντοι [ἀνεμμένη] ³⁵³) ἄγνοια τοῦ ἀγοραστοῦ οὐ βοηθεῖται. ³⁵⁴)

L. 58. §. 2. Ἐάν ³⁵⁵) ὁ φηγῶν συλληφθεὶς παρουσία τινῶν
D. XXI. 1. ἀξιόπιστων εἴπῃ ἐρωτώμενος καὶ παρὰ τῷ πράτῃ
τοῦτο πεποιθέναι, πιστεύεται συντρεχόντων καὶ ἐτέ-
ρων τεκμηρίων.

L. 62. Ὁ ³⁵⁶) δωρούμενος οὐκ ἀναγκάζεται προλέγειν,
D. eod. ἄλλο ἐπὶ τῶν πράξεων εἰρηται, οὔτε ἐνέχεται τῇ
περὶ τοῦ προθέντος ἀγωγῆς. καὶ εἰ ὁ λαβὼν τὸ δω-
ρηθὲν χριτίον αὐτὸ ἐποίησεν, οὐκ ἐνάγει περὶ τοῦ
διαφέροντος. ἀπὸ μέντοι οἰκείου δόλου ἐνέχεται ὁ
δωρησάμενος.

L. 65. §. 2. Ὁ ³⁵⁷) τὸ διάστημα τῆς δουλείας διακρίνει τὸν
D. eod. νεώνητον καὶ μὴ ἐντριβέντα τῶν τῆς πολιτείας ἐθῶν ³⁵⁸)
ἐκ τοῦ προβληθέντος δούλου ποιεῖν ἢ ποιῶσιν ἐλευ-
θεροί· ἀλλὰ τὸ γένος καὶ ἡ αἰτία. καὶ νεώνητον γὰρ
ἐάν ἀγοράσω παρὰ σωματεμπόρου καὶ προστίσω αὐ-
τὸν ὑπηρεσίας, ἐμπεριος εὐρίσκειται. καὶ οὐ διαφι-
ρόμεθα, εἰ οἶδεν ὁμοῦσιν ἢ μὴ οἶδεν. ὁ δὲ παιδευ-
θεὶς ἐλευθέρια σπουδάσματα κατ' αὐτὸ τοῦτο ἐμ-
πειρός ἐστιν.

L. 1. Ἐάν ³⁵⁹) τις πωλήσῃ φηγάδα δοῦλον μὴ ἀγνοήσας
C. IV. 58. αὐτὸν φηγάδα εἶναι, κατέχεται καὶ εἰς τὴν τιμὴν καὶ
εἰς τὴν ἔξωθεν γενομένην βλάβην. ³⁶⁰) τί γὰρ ὅτι
δοῦλον ἔτερον ὑποθεύσας ἢ πρᾶγμα κλέψας ἐφαιγεν
οὗτος ὁ οἰκέτης;

L. 2. Ὅποτε ³⁶¹) θεμιτίζεις τὸν δοῦλον, ὃν ἤδη ἠγόρα-
C. eod. σας, μετὰ ἐνιαυτοῦ χρόνον περινεγείαι, ποιῶ λόγῳ
τούτου ἔνεκεν κατὰ τοῦ πεπρακέντος αὐτὸν κινήσαι
ἐπιζητεῖς, οὐ δύναμαι κατανοῆσαι. καὶ γὰρ τὴν ἀνα-
στρέφουσαν [τὸ] πρᾶθὲν ἀγωγὴν ἐξαμηνιαίοις χρόνοις
ἢ τὴν ἐλατιοῦσαν τὸ τίμημα ἐνιαυτῷ συγκλείεσθαι,
φανερόν ἐστι.

L. 3. Ἡ ³⁶²) μετὰ τὴν πρᾶσιν τοῦ οἰκέτου ³⁶³) φηγῆ, εἰ
C. eod. μὴ δείκνυται καὶ πρὸ τῆς πράξεως πεφηνῶς, οὐδὲν
τὸν πρᾶτην καταβλάπτει ³⁶⁴). ἐάν δὲ ὁ πρᾶτης ἐπηγ-
γίλατο, μηδὲ ³⁶⁵) μετὰ τὴν πρᾶσιν ὑπαίτιον εἶναι τὸν
οἰκέτην, εἰ καὶ ἀδύνατόν ἐστιν, ὁμοῦ δὲ τὴν τοῦ
συναλλάγματος δύναμιν κατέχεται ὁ πρᾶτης περὶ τού-
του τοῦ συμφώνου. εἰ δὲ ὁ φηγῶν οἰκέτης πρὸς τὸν
πρᾶτην ἀναστρέφει, ὁ δικαστὴς τὴν ἀλήθειαν ἐκζη-
τήσας δίδωσιν ἀπάφασιν.

L. 5. Γενομένου ³⁶⁶) ἀπαξ πίστι καλῆ τοῦ συναλλάγμα-
C. eod. τος ³⁶⁷) καὶ τοῦ ἀνδραπόδου ληφθέντος καὶ τοῦ τιμή-
ματος καταβληθέντος οὕτως τοῦ ἀναλαβεῖν τὸ τίμημα
ἔξουσία ἐστὶ τῷ τὸ ἀνδραπόδον ἠγορακῶτι φιλοτιμητέα,

tutum utile sit, non videtur potestatem experiendi habuisse, qui vitium fugitivi latens ignoravit. Dissolutae autem ignorantiae emtoris non succurritur.

LXVIII. Si fugitivus inventus, praesentibus quibusdam fide dignis interrogatus, dixerit, et apud venditorem se hoc fecisse, fides ei habetur, si alia quoque indicia concurrant.

LXII. Donator non cogitur praedicere, quae de venditionibus dicta sunt, neque actione emti tenetur. Et si is, cui donatum est, meliorem rem donatam fecerit, tamen de eo, quod interest, non agit. Ex dolo tamen suo donator tenetur.

LXV. Non servitutis spatium discernit novitium et moribus civilibus nondum exultum ab eo servo, qui iam profecit in agendis his, quae ingenui faciunt: sed genus et causa. Nam si novitium emam a venaliciario atque eum alicui ministerio praeposuero, veterator esse reperietur. Nec interesse putamus, Romano sciat an nesciat. Eruditus vero liberalibus studiis ob id ipsum veterator est.

LXVI. Si quis servum fugitivum vendiderit, quum non ignoraret fugitivum esse, tam in pretium quam in damnum extrinsecus accidens convenitur. Quid enim, si aliud mancipium sollicitaverit aut re quadam subrepta hic servus aufugerit?

LXVII. Quum proponas servum, quem quidem comparasti, post anni tempus fugisse, qua ratione eo nomine adversus eum, qui ipsum vendidit, agere desideres, non possum animadvertere. Nam reddibitoriam actionem sex mensium spatio vel quanti minoris anno concludi, manifestum est.

LXVIII. Servi fuga post venditionem interveniens, nisi et ante venditionem fugisse probetur, venditori nihil nocet. Si vero venditor promiserit, non vitiosum post venditionem servum futurum, quamvis impossibile sit, tamen secundum vim pacti venditor ob hoc placitum tenetur. Si vero fugitivus ad venditorem redierit, iudex perspecta veritate sententiam profert.

LXX. Habito semel bonae fidei contractu mancipioque suscepto et pretio soluto ita repetendi pretii potestas ei, qui mancipium comparavit, largienda est, si mancipium illud, quod fugisse dixerit, poterit ex-

353) In Cod. Ms. τῆς πείρας lacuna est.

354) In πείρα accedunt haec: τοῦ πλάτους. ἐφ' ὅσον τις ἠγνοεῖ τὸν οἰκέτην ὅσα φηγάδα, οὐ τρέχουσιν αὐτῷ οἱ χρόνοι. πῶς γὰρ εὐδύνατο κινεῖν ὃ μηδὲ γνωσκῶν τὸ πάθος; τοῦτο δὲ τοῖς κρατεῖ, εἰτε ἐπιμελὴς ἀνὴρ δύναται γινῶναι τὸ αἴτιον, αὐτὸς δὲ ἡσθημένος ὢν ὁ ἀγοραστής οὐκ ἔγνω. οἱ γὰρ εἰς μῆνας συναίτιοι εἶσι καὶ εἰς ἐκείνου τρέχουσι τοῦ χρόνου, εἰς οὗ τις ἐπιμελὴς ἀνὴρ εὐδύνατο γινῶναι. (Quoad quis ignorat servum fugitivum esse, tempora ei non currunt. Qui enim agere posset, qui ne novit quidem vitium? Hoc autem tunc [non] obtinet, si vir diligens vitium cognoscere potuit, ipse autem emtor negligens non cognovit. Etenim sex menses utiles sunt et ex eo tempore currunt, ex quo vir diligens vitium cognoscere potuit.)

355) Πείρα tit. 38.

356) Πείρα tit. 5.

357) Syn. p. 185.

358) Heimb. τοῖς — ἔθρον Legi vult.

359) Syn. p. 206. Πείρα tit. 38.

360) Haecenus πείρα.

361) Syn. p. 206, ubi praecedit καὶ ὅτι.

362) Syn. p. 206. Πείρα tit. 38.

363) Verba τοῦ οἰκ. in πείρα desunt.

364) Πείρα: βλάπτει. Caeterum hic Syn. desinit: quae sequuntur, πείρα praestitit.

365) Πείρα: μηδέν.

366) Syn. p. 206.

367) In Syn. accedit scholium: Εἰ δὲ οὐ καλῆ πίστι ἢ πρᾶσις ἦν, ἀλλ' ἐν εἰδήσει τοῦ φηγάδα τὸν οἰκέτην εἶναι ὁ πρᾶτης πέπρακται, ἐλάμβανεν ἂν τὸ τίμημα ἀπειρεῖσθαι ὁ ἀγοραστής, παρέσχε δὲ μόνον κωντόνα, ὡς ἐάν εὐρήσει τὸν οἰκέτην, ἀποκαθίστησιν αὐτόν. (Si vero non bona fide venditio facta sit, sed venditor sciens servum fugitivum esse vendiderit: emtor pretium quidem exinde recipiet, praestare autem cautionem tantum debet, ut, si servum invenerit, eum reddat.)